

Πως Γράφουμε μια Έκθεση

Γράφοντας μια έκθεση υπάρχουν διάφορα πράγματα που πρέπει να προσέχουμε:

- ✎ Την έκταση του θέματος, δεδομένου πως όσο πιο μεγάλο είναι, τόσο πιο αναλυτικό ή τουλάχιστον ικανό να μας δώσει αρκετές πληροφορίες.
- ✎ Αφού έχουμε διαβάσει τουλάχιστον **3** φορές το θέμα και είμαστε βέβαιοι πως μας έχει εντυπωθεί, ξεκινάμε να κάνουμε το σχεδιάγραμμα. Αυτό σημαίνει πως πρέπει να εντοπίσουμε την κεντρική και τις επιμέρους έννοιες και να σημειώσουμε δίπλα όσες γνώσεις έχουμε για αυτές (συνήθως οι έννοιες προς ανάλυση είναι σύγχρονες, επομένως είτε τις ερμηνεύουμε με βάση προσωπικές εμπειρίες είτε με όσα έχουμε διαβάσει) .
- ✎ Ακολουθεί η προσέγγιση των ερωτημάτων, δηλαδή σε τί καλούμαστε να απαντήσουμε (*προσεγγίζουμε το κάθε ερώτημα, σύμφωνα με τη σειρά που μας δίνεται στο θέμα*), αν τα ζητούμενα συνδέονται μεταξύ τους (*αυτό θα μας διευκολύνει να μεταβούμε από το ένα στο άλλο*). Έτσι, στο σχεδιάγραμμά μας μπορούμε επί τόπου να σημειώσουμε μια μεταβατική πρόταση, καθώς δίνουμε απαντήσεις.
- ✎ Τελειώνοντας το σχεδιάγραμμα, ίσως έχουμε στο μυαλό πρόχειρα έναν επίλογο σε μορφή ευχής ή τρόπων αντιμετώπισης (*αν αυτοί δεν μας ζητούνται να τους επισημάνουμε*). Ωστόσο, προτιμότερο είναι ο επίλογος να έρθει αβίαστα μετά την ανάγνωση της έκθεσής μας, ώστε να «δένει» καλύτερα με τις σκέψεις και τις απόψεις που έχουμε ήδη αναφέρει.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- ✎ Αφού έχουμε μπροστά μας έναν πρόχειρο τρόπο ανάλυσης του θέματος, αναζητούμε εκείνο τον πρόλογο που θα ξεκινήσει όμορφα την έκθεσή μας και θα δώσει στον αναγνώστη μια εικόνα για το τί πρόκειται να ακολουθήσει.
- ✎ Προσανατολιζόμαστε στον πρόλογο όπου θα προσεγγίσουμε γενικά την κεντρική έννοια. Θα πρέπει να βεβαιωθούμε ότι την κατέχουμε αρκετά καλά, προκειμένου να μην καταφύγουμε σε αυτοσχέδιο ορισμό! Καλύτερα, να αναλύσουμε λεπτομερειακά τα στοιχεία εκείνα που περιβάλλουν την έννοια με περισσότερες από μία προτάσεις ή ακόμα να αναδιατυπώσουμε (*και όχι να επαναλάβουμε!!!*) τα δεδομένα του θέματος.

- ☞ Μπορούμε επίσης να διακρίνουμε την έννοια σε μορφές, είδη ή κατηγορίες .
- ☞ Αν η κεντρική έννοια αφορά στην κρίση ενός θεσμού (π.χ. *οικογένεια*) τότε άνετα μπορούμε να την εντάξουμε στο ευρύτερο πλαίσιο κρίσης– χαρακτήρα της εποχής μας.
- ☞ Αν πρόκειται για σύμπτωμα ηθικού εκφυλισμού, τότε μπορούμε να αναφερθούμε στην έξαρση των υλικών αξιών → ηθικοπνευματική φθορά. Π.χ. «η εποχή μας μαστίζεται από μια πολύπλευρη και πολυεπίπεδη κρίση. Κρίση πολιτική, κοινωνική, ηθική, κρίση οικονομική. Ένα χαρακτηριστικό σύμπτωμα της οικονομικής κρίσης είναι και η κατακόρυφη αύξηση του ποσοστού της απογοήτευσης των εφήβων».
- ☞ Στα πλαίσια της αναφοράς στη σύγχρονη εποχή, μπορούμε να χρησιμοποιούμε χαρακτηρισμούς του τύπου – *μεταβατική, ραγδαία μεταβαλλόμενη, αντιφατική*, αλλά και πιο συγκεκριμένους, όπως *τεχνοκρατική κλπ.*

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

Προχωρώντας στο κύριο θέμα, καλό θα ήταν να υπάρχει μια θεματική πρόταση, ώστε από τον πρόλογο να μεταβούμε όσο πιο ομαλά γίνεται στο κεντρικό μέρος της έκθεσής μας. Ανάλογα με την έννοια, μπορούμε να κινηθούμε σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, να μιλήσουμε για την αναγκαιότητά και τη σημασία της ή για τα αποτελέσματά της έλλειψής της στην εποχή μας.

Π ρ ο σ ο χ ή !!! όλα αυτά πρέπει να διατυπωθούν σε μία, το πολύ δύο προτάσεις. π.χ. *οι ενεργητικές συνέπειες της ειρήνης τονίζονται με την αναφορά στις ολέθριες συνέπειες του πολέμου.*

- ☒ Εδώ λοιπόν, θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί , όχι μόνο στο πώς θα διατυπώσουμε τις ιδέες μας αλλά και με ποιο τρόπο θα συνδέουμε νοήματα – παραγράφους. Πέρα από τα επιρρήματα και τις διάφορες διαρθρωτικές λέξεις-εκφράσεις, μπορούμε να μεταβαίνουμε από τη μια ενότητα στην άλλη είτε ανακεφαλαιώνοντας τα προηγούμενα είτε προεξαγγέλοντας τα επόμενα.
- ☒ Ως προς την έκφρασή μας, χρειάζεται να είμαστε συγκεκριμένοι, σαφείς, να χρησιμοποιούμε μικρές και απλές σχετικά προτάσεις, ώστε να μην ξεφεύγουμε από αυτά που τελικά θέλουμε να πούμε. **Ακόμα, να έχουμε πάντα στο μυαλό μας ποιο είναι το υποκείμενο και το ρήμα στην πρότασή μας, διαφορετικά κινδυνεύουμε να χάσουμε το νόημα των σκέψεών μας.** Μεγάλη σημασία χρειάζεται να δώσουμε στους χρόνους: δεν μπορούμε να κινούμαστε σε διαφορετικές χρονικές βαθμίδες (*άλλοτε παρελθόν, μετά*

παρόν και ξανά στο παρελθόν , στο τέλος μέλλοντα), καταλληλότερος είναι ο ενεστώτας.

Άλλωστε, μιλάμε για σύγχρονα φαινόμενα και μην ξεχνάμε ότι ο ενεστώτας έχει και διαχρονική αξία. **Καλό θα ήταν, επίσης, να αποφεύγουμε τις απανωτές δευτερεύουσες** (και κυρίως τις αναφορικές του τύπου, ο οποίος, των οποίων, κλπ) προτάσεις, γιατί έτσι δυσκολεύεται κανείς να κατανοήσει αυτά που προσπαθούμε να πούμε.

- ☒ **Επί του περιεχομένου** τώρα, όσο σίγουροι και να είμαστε πως όλες μας τις σκέψεις τις έχουμε σημειωμένες στο σχεδιάγραμμα, αφήνουμε ωστόσο στον εαυτό μας το περιθώριο να σκέφτεται παράλληλα και άλλες που θα προκύψουν καθώς γράφουμε. Στην περίπτωση αυτή, φροντίζουμε να προσαρμόσουμε και να εντάξουμε τα νέα στοιχεία σε εκείνο το σημείο που θα διευκολύνει τη ροή της έκθεσής μας.
- ☒ Σκεφτόμαστε το φαινόμενο – κεντρική έννοια στην εξέλιξή του (αυτό συχνά αποτελεί εναλλακτική μορφή προλόγου, αλλά η ιστορική αναδρομή – εξελικτικότητά του μπορεί να μας παρασύρει σε μακρηγορίες και να κουράσει τον αναγνώστη), ώστε να εξακριβώσουμε ποιες παράμετροι το έχουν επηρεάσει.

Δηλαδή, θα εντοπίσουμε εκείνα τα στοιχεία του σύγχρονου ανθρώπου που τον οδήγησαν, π.χ στην υπερκατανάλωση (μοναξιά, αδιαφορία για τον συνάνθρωπο, έλλειψη ουσιαστικών ενδιαφερόντων, ελεύθερου χρόνου – εξειδίκευση). Ακόμη εκείνους τους θεσμούς που οδήγησαν το φαινόμενο στη σημερινή του εκδοχή.

Επομένως, αναφερόμαστε διαδοχικά στο ρόλο της οικογένειας, της εκπαίδευσης, της κοινωνίας, της πολιτείας, των Μ.Μ.Ε, της πνευματικής ηγεσίας, της εκκλησίας.

Πιθανόν να μας δίνεται η δυνατότητα να συνδέσουμε όλους αυτούς τους παράγοντες με την απάντηση σε κάποιο ερώτημα του θέματος, οπότε έτσι η συνοχή στην έκθεσή μας είναι πιο καλή.

- ✓ Πρέπει να θυμόμαστε πως **μία παράγραφος ασχολείται με ένα μόνο στοιχείο** , ενώ στην περίπτωση που αναφερόμαστε σε περισσότερα από ένα στοιχεία, αυτό σημαίνει πως δεν είναι μεγάλης σημασίας και τα επισημαίνουμε χωρίς ιδιαίτερο σχολιασμό.
- ✓ **Εννοείται πως κάθε φορά που ολοκληρώνουμε μία παράγραφο την ξαναδιαβάζουμε**, για να κάνουμε διορθώσεις , αλλά και για να εντοπίσουμε τον τρόπο ή την φράση εκείνη που θα αποτελέσει το «πέρασμα» στην

επόμενη ενότητα. Η έκταση μιας παραγράφου είναι σχετική. **Συνήθως προσέχουμε να μην είναι η μία μεγάλη και η άλλη μικρή, δηλαδή να υπάρχει μια ομοιομορφία.** Βέβαια αυτό δεν είναι απόλυτο, ένας παράγοντας-αιτία-συνέπεια κλπ, δεν μπορεί να μπει σε καλούπια και να εκφραστεί με συγκεκριμένο αριθμό λέξεων και γραμμών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- **Τελειώνοντας με το κύριο θέμα, σημαίνει πως όχι μόνο έχουμε σχολιάσει όλα όσα μας δίνονται, αλλά κυρίως έχουμε απαντήσει στα ερωτήματα.** Στην περίπτωση που δεν μας ζητούνται τρόποι αντιμετώπισης, (κατά τη διατύπωση του θέματος) μπορούμε να τους αναφέρουμε επιγραμματικά, ώστε **να μεταβούμε πιο ομαλά** και στον επίλογο της έκθεσής μας. Είναι παρακινδυνευμένο να τους χρησιμοποιήσουμε ως επίλογο, διότι κλείνουμε κάπως απότομα τη διατύπωση των σκέψεών μας. Η έκταση του επιλόγου είναι και πάλι σχετική. Ορισμένοι υποστηρίζουν πως πρέπει να είναι ανάλογη του προλόγου, αλλά αυτό είναι στην κρίση του καθένα που γράφει να ορίσει το μέγεθος που θα έχουν οι τελικές του απόψεις.

Το σίγουρο είναι πως κλείνοντας κανείς την έκθεσή του δεν θα πρέπει να αφήνει απορίες να εκκρεμούν ούτε και άσχημα συναισθήματα να καλλιεργηθούν στον αναγνώστη.

ΤΙ ΠΡΟΣΕΧΟΥΜΕ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΜΙΑΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Λάθη που πρέπει να αποφεύγουμε όταν γράφουμε έκθεση

⇒ **Λεξιλογικά λάθη.**

1. **Ακυριολεξία.** Είναι η χρήση λέξεων μέσα στο γραπτό με σημασία διαφορετική απ' αυτήν που είναι γενικώς αποδεκτή.

π.χ. : η λύση της οικογένειας γίνεται τώρα με εύκολες διαδικασίες.

Αντί : η λύση του γάμου.....

2. **Πεζολογία.** Είναι η χρήση λέξεων του καθημερινού, απλού λεξιλογίου.

π.χ.: το νέφος έχει κάνει τον κόσμο να μην ξέρει τι να κάνει.

3. **Αοριστολογία.** Η χρησιμοποίηση λέξεων χωρίς σαφές και ακριβές περιεχόμενο.

π.χ.: η κοινωνία αντιμετωπίζει τα διάφορα θέματα με όποιον τρόπο μπορεί.

4. **Νεολογισμός.** Η χρήση λέξεων αδόκιμων ή παραδόξων για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Βαλλιάνειο ΓΕ.Λ. Κεραμειών / σχολ. έτος 2021-2022

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Λυκείου

π.χ.: η επιπέδωση της ιεραρχίας τους εξίσωσε όλους.

5. Ξενισμός. Υιοθέτηση ξένων λέξεων, όταν υπάρχουν αντίστοιχες ελληνικές.

π.χ.: το κοινωνικό στάτους.

6. Ιδιωματισμοί.

π.χ.: ήταν τυχερός και έπιασε την καλή. Ήταν φτωχός και μπατίρης.

7. Συμπαρουσίαση τριών-τεσσάρων μονοσύλλαβων λέξεων.

π.χ.: και σαν να μην του έφτανε αυτό. Με το να θέλει συνέχεια...

⇒ Εκφραστικά λάθη.

Για την αποφυγή των διαφόρων εκφραστικών λαθών προτείνονται οι εξής λύσεις:

1) Η αλλαγή του ετερόπτωτου σε ομοιόπτωτο προσδιορισμό, όταν οι γενικές πτώσεις συσσωρεύονται.

π.χ. : Η απαλλαγή του ανθρώπου της εποχής μας από το άγχος του αφανισμού ή της χρήσης της βόμβας υδρογόνου → μπορεί να γίνει : η απαλλαγή του ανθρώπου της εποχής μας από το άγχος του αφανισμού ή της υδρογονοβόμβας.

2) Η εναλλαγή ρηματικών και ονοματικών φράσεων όταν οι ονοματικές φράσεις συσσωρεύονται.

π.χ. : Η προσπάθεια του ανθρώπου για την απαλλαγή του από τις προλήψεις → η προσπάθεια του ανθρώπου ν' απαλλαγεί από τις προλήψεις.

3) Η εναλλαγή προσδιορισμένων και μη λέξεων μέσα στις προτάσεις, ώστε να αποφεύγεται η ξηρότητα του λόγου.

π.χ. : Η εποχή μας δοκιμάζεται από προβλήματα → η εποχή μας δοκιμάζεται έντονα από ψυχολογικά και κοινωνικά προβλήματα.

4) Η εναλλαγή ρηματικών και ονοματικών όταν συσσωρεύονται πολλοί ρηματικοί τύποι.

π.χ. : Ο πολίτης αποτρέπεται από το να επιχειρεί να υποστηρίξει μία άγονη επιχειρηματολογία → ο πολίτης αποτρέπεται από την υποστήριξη μιας άγονης επιχειρηματολογίας.

5) Η αποφυγή της χρήσης πολλών υποκειμένων μέσα στην πρόταση, τα οποία μάλιστα στη συνέχεια δεν επαναλαμβάνονται αλλά εννοούνται.

6) Η χρήση ονοματικών προσδιορισμών στα ουσιαστικά και επιρρηματικών προσδιορισμών στα ρήματα για να αποφεύγεται η ξηρότητα του λόγου, να υπάρχει σαφήνεια και παραστατικότητα.

π.χ. : Η αμφιβολία οδηγεί στη γνώση → η καλόπιστη και ευκρινής αμφιβολία οδηγεί στη γνώση.

Οι νέοι περιθωριοποιούνται → οι νέοι εύκολα περιθωριοποιούνται.

⇒ **Συντακτικά λάθη.**

- i. Ασυμφωνία αριθμών στους κύριους όρους της πρότασης : η κυβέρνηση και ο λαός πρέπει να εργαστεί...
- ii. Αδόκιμοι εμπρόθετοι προσδιορισμοί : οι νέοι παρασύρονται με τα ναρκωτικά...
- iii. Η κακή χρήση της χρονικής βαθμίδας : πρέπει να προσπαθούμε για να έχουμε κερδίσει την επιτυχία.
- iv. Η κακή πλοκή των λέξεων μέσα στην πρόταση : διότι δεν είναι δυνατόν του κάθε ατόμου να ικανοποιείται το συμφέρον ξεχωριστά. → Δεν ξεχνάμε πως η κάθε πρόταση χωρίζεται σε ονοματικό και ρηματικό μέρος : διότι δεν είναι δυνατόν το συμφέρον του κάθε ατόμου να ικανοποιείται ξεχωριστά.
- v. Η άτεχνη παθητική σύνταξη : τα πολλά φρούτα και λαχανικά όταν τρώγονται από τους ανθρώπους κάνουν καλό στην υγεία → την μετατρέπουμε σε ενεργητική : Όταν οι άνθρωποι τρώνε πολλά φρούτα και λαχανικά κάνουν καλό στην υγεία τους.

⇒ **Τα «και» & «έτσι».**

Τα πολλά **και** - **έτσι** σε μία περίοδο είναι σκόπιμο να αποφεύγονται. Αυτό είναι δυνατόν να γίνει αν χρησιμοποιήσουμε ξεχωριστές περιόδους, δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις, μετοχές, επίθετα, παραθέσεις, εμπρόθετες φράσεις, αιτιολογικές προτάσεις, χρονικές προτάσεις και ασύνδετα σχήματα στη θέση κάποιων από τις προτάσεις που συνδέονται με το και ή το έτσι.

